ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

18. prosince 2008 *

Ve věci C-384/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Rakousko) ze dne 31. července 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 13. srpna 2007, v řízení

Wienstrom GmbH

proti

Bundesminister für Wirtschaft und Arbeit,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, L. Bay Larsen (zpravodaj) a C. Toader, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: J. Mazák,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc-Sławiczek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 23. října 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Wienstrom GmbH H. R. Laurerem, Rechtsanwalt,

– za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,

– za Komisi Evropských společenství K. Grossem a B. Martenczukem, jako zmocněnci,

– za Autorité de surveillance AELE B. Alterskjærem a N. Fengerem, jakož i L. Young, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 88 odst. 3 poslední věty ES.

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Wienstrom GmbH (dále jen „Wienstrom“) a Bundesminister für Wirtschaft und Arbeit (spolkový ministr hospodářství a práce, dále jen „žalovaný orgán“), jehož předmětem je výše podpor, které mají být poskytnuty společnosti Wienstrom podle zákona o zelené elektřině (Ökostromgesetz, dále jen „ÖG“).

Právní rámec

Opatření podpory

3 ÖG upravuje podporu pro kogenerační zařízení v Rakousku.

4 Jeho první znění (BGBl. I, 149/2002, dále jen „původní znění ÖG“) vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2003. Dne 2. října 2006 bylo nahrazeno novým zněním (BGBl. I, 105/2006, dále jen „nové znění ÖG“).

5 Za účelem podpory výroby elektrické energie v kogeneračních zařízeních je za určitých podmínek poskytována náhrada nákladů nezbytných pro zachování provozu. Pro roky 2003 a 2004 byla částka této podpory omezena původním zněním ÖG na 1,5 centu za kWh elektrické energie vyrobené kogenerací. Od roku 2005 byla tato částka podle příslušných ustanovení původního znění ÖG stanovena žalovaným orgánem, který ji může na základě svého přezkumu upravit.

6 V průběhu let, o která se jedná v původním řízení, bylo toto opatření financováno prostřednictvím jednotné přirážky na celkové množství elektrické energie dodané konečným spotřebitelům, nezávisle na skutečné spotřebě kogenerací vyrobené energie těmito spotřebiteli. Tato přirážka byla odvedena Energie-Control GmbH, veřejnoprávnímu subjektu, který je příslušný pro vyplácení podpory na kogenerační zařízení.

7 Ustanovení § 30d nového znění ÖG zavedlo se zpětnou účinností změnu tohoto opatření.

8 Toto ustanovení stanoví, že pro období mezi 1. lednem 2003 a 31. prosincem 2006 jsou obchodníci s elektrickou energií, kteří dovážejí takzvanou „zelenou“ energii, nebo

energii vyrobenou kogenerací a prodávají ji tuzemským konečným spotřebitelům, jakož i konečtí spotřebitelé, kteří dovážejí stejný typ elektrické energie pro svou vlastní spotřebu, oprávněni požádat o vrácení příspěvku na podporu za elektrickou energii pocházející z malých vodních elektráren nebo za všechny ostatní typy zelené elektrické energie nebo o vrácení přirážky na kogeneraci za energii vyrobenou kogenerací.

Rozhodnutí Komise

9 V návaznosti na vzájemnou korespondenci s rakouskými orgány v průběhu roku 2003, Komise Evropských společenství zaregistrovala opatření týkající se kogeneračních zařízení jako neoznámené podpory pod číslem NN 162/B/2003. Rakouská republika oznámila Komisi změny stanovené v novém znění ÖG. Toto oznámení bylo zaregistrováno pod číslem N 317/B/2006.

10 Rozhodnutím K(2006) 2964 v konečném znění ze dne 4. července 2006 (Úř. věst. C 221, s. 9, dále jen „rozhodnutí Komise“) rozhodla Komise nevznést námitku. Měla za to, že podpory, které jsou v souladu s pokyny Společenství o státní podpoře na ochranu životního prostředí (Úř. věst. 2001, C 37, s. 3) jsou podle čl. 87 odst. 3 písm. c) ES slučitelné se společným trhem. Domnívala se, že změna zavedená novým zněním ÖG představuje vhodný instrument pro kompenzaci případných diskriminačních dopadů na dováženou elektrickou energii.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

11 Wienstrom ve Vídni provozuje vícero kogeneračních zařízení. Dostává podporu podle ÖG.

12 Wienstrom zpochybňuje dvě rozhodnutí žalovaného orgánu, a to rozhodnutí ze dne 11. října 2004 (dále jen „první napadené rozhodnutí“) a ze dne 7. prosince 2006 (dále jen „druhé napadené rozhodnutí“).

13 První napadené rozhodnutí stanovilo částku 37 335 602,20 eur pro rok 2003 jako podporu poskytnutou společnosti Wienstrom pro tři kogenerační zařízení. Vzhledem k tomu, že již byly vyplaceny zálohy ve výši 44 551 514,75 eur, toto rozhodnutí znamená, že tato společnost musí vrátit rozdíl, který činí 7 215 912,55 eur.

14 Druhé napadené rozhodnutí se vztahuje na podporu poskytnutou společnosti Wienstrom za rok 2005 na jedno modernizované kogenerační zařízení. Tomuto rozhodnutí předcházelo rozhodnutí ze dne 8. března 2006, kterým byla předběžně stanovena výše poskytnuté podpory a na základě něhož byla dne 14. března 2006 vyplacena záloha ve výši 5 408 159 eur. Druhé napadené rozhodnutí definitivně stanoví

výši poskytnuté podpory na 5 688 703,47eur a vzhledem k již vyplaceným zálohám nařizuje vyplacení zbylé částky 280 544,47eur. Wienstrom tvrdí, že výše podpory měla činit 8 487 228,00 eur.

15 Předkládající soud má za to, že rozhodnutí Komise se týká pouze nového znění ÖG a že v souvislosti s původním zněním ÖG nebylo vydáno žádné výslovně záporné rozhodnutí.

16 Poukazuje na to, že první napadené rozhodnutí představuje provedení podpory, které předchází rozhodnutí Komise.

17 Má za to, že druhé napadené rozhodnutí, které bylo vydáno po rozhodnutí Komise, představuje provedení opatření podpory, které ale začalo již před vstupem původního znění ÖG v platnost, v jehož rámci se Rakouská republika zavázala k vyplacení dotčené podpory pro rok 2005.

18 Ve světle zejména rozsudku ze dne 21. října 2003, Van Calster a další (C-261/01 a C-262/01, Recueil, s. I-12249), si předkládající soud klade otázky týkající se mezí zákazu provedení, který je uveden v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES, ve věci, která mu byla předložena.

19 Za těchto okolností se rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Požaduje zohlednění čl. 88 odst. 3 poslední věty ES, aby vnitrostátní soud podle vnitrostátního práva v zásadě oprávněnému příjemci podpory odmítl další poskytování podpory s odkazem na zákaz provedení, který je uveden v tomto ustanovení, přestože jednak Komise neoznámení podpory sice lituje, ale nevydala ani záporné rozhodnutí ve smyslu čl. 4 odst. 2, ani opatření podle čl. 14 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, [kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [88 ES] (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339)], a jednak ze spisu nevyplývá žádné porušení práv třetích stran?

2) Brání zákaz provedení uvedený v čl. 88 odst. 3 ES uplatnění vnitrostátního zákonného ustanovení, jestliže se uplatnění opírá o nové znění tohoto zákona, které Komise shledala slučitelným se společným trhem, přestože jednak se dotyčné opatření týká období před tímto novým zněním a změny, které byly pro prohlášení o slučitelnosti rozhodující, ještě nebyly pro toto období použitelné, a jednak ze spisu nevyplývá žádné porušení práv třetích stran?“

K předběžným otázkám

20 Úvodem je třeba konstatovat, že rozhodnutí Komise se netýká pouze nového znění ÖG. Toto rozhodnutí se vztahuje na obě znění ÖG, neboť posouzení Komise se vztahuje na ÖG ve znění k datu jeho přezkumu. V rubrice „předmět věci“ totiž výslovně uvádí obě řízení NN 162/B/2003 a N 317/B/2006. V bodě 7 tohoto rozhodnutí je krom toho uvedeno, že popis a posouzení, na základě kterých je vydáno, vychází jak z pravidel platných od 1. ledna 2003, tak i z těch, které budou platit poté, co vstoupí v platnost nový

zákon. Krom toho sdělení v Úředním věstníku uvádí 1. leden 2003 jako počátek doby trvání opatření podpory, k němuž Komise nevznáší námitku.

21 Rovněž je třeba konstatovat, že předmětem sporu v původním řízení je stanovení výše podpor, které mají být na základě dotčeného opatření podpory skutečně vyplaceny za obě uvedená období.

22 Konečně je třeba uvést, že ačkoliv první z obou rozhodnutí napadených v původním řízení bylo vydáno před a druhé z těchto rozhodnutí po rozhodnutí Komise, obě otázky předložené předkládajícím soudem se vztahují k jedné a té stejné právní situaci, a to v obou případech k provedení před vydáním kladného rozhodnutí Komise. Druhé napadené rozhodnutí bylo vydáno v návaznosti na rozhodnutí rakouských orgánů ze dne 8. března 2006, které, jelikož předběžně stanovilo výši dlužné podpory a nařídilo vyplacení zálohy, totiž představovalo začátek provedení opaření podpory před vydáním rozhodnutí Komise.

23 Vzhledem k těmto zjištěním a úvodním poznámkám je nutno obě předběžné otázky zkoumat společně.

24 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu je, zda zákaz provedení státních podpor stanovený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES ukládá vnitrostátnímu soudu za okolností, jako jsou okolnosti sporu v původním řízení, zamítnout návrh příjemce státních podpor týkající se výše těchto podpor, která byla dlužná za období předcházející rozhodnutí Komise, kterým byla uznána slučitelnost uvedených podpor se společným trhem.

25 V této souvislosti je nutno uvést, že kladné rozhodnutí Komise ukončuje zákaz předchozího provedení.

26 Byl-li záměr podpory řádně oznámen Komisi a nebyl-li proveden před tímto rozhodnutím, může být proveden od vydání tohoto rozhodnutí případně i za předcházející období, na které se vztahuje opatření, které bylo prohlášeno za slučitelné se společným trhem.

27 Byla-li podpora poskytnuta příjemci v rozporu s čl. 88 odst. 3 poslední větou ES, může vnitrostátní soud na základě návrhu jiného hospodářského subjektu rozhodnout, i po vydání kladného rozhodnutí Komise, o platnosti prováděcích opatření a o vrácení poskytnuté finanční podpory.

28 Z rozsudku ze dne 12. února 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, Sb. rozh. s. I-469, bod 46, dále jen „CELF“), vyplývá, že v takovém případě právo Společenství vnitrostátnímu soudu ukládá povinnost nařídit vhodná opatření pro účinné zhojení důsledků protiprávnosti, že však není povinen nařídit navrácení protiprávní podpory v plném rozsahu, a to ani v případě, kdy neexistují mimořádné okolnosti.

29 V tomto případě má vnitrostátní soud podle práva Společenství povinnost nařídit, aby příjemce podpory zaplatil z této podpory úroky za dobu trvání protiprávního stavu.

V rámci svého vnitrostátního práva může případně tento soud krom toho nařídit navrácení protiprávní podpory, aniž by bylo dotčeno právo členského státu tuto podporu později znovu provést. Taktéž může být veden k tomu, aby vyhověl návrhům na náhradu škod způsobených protiprávní povahou podpory (rozsudek CELF, body 52 a 53).

30 Je tedy zřejmé, že v případě protiprávního provedení podpory následovaného kladným rozhodnutím Komise právo Společenství nebrání tomu, aby příjemce mohl jednak požadovat vyplacení v budoucnu dlužné podpory, a jednak si ponechat podporu poskytnutou před kladným rozhodnutím, aniž by tím byly dotčeny následky, které mají být za podmínek upřesněných v rozsudku CELF vyvozeny z protiprávnosti předčasně poskytnuté podpory.

31 Rozhodujícím kritériem pro to, zda příjemce může za období předcházející kladnému rozhodnutí požadovat vyplacení podpory, nebo zda si může již vyplacenou podporu ponechat, je tedy konstatování slučitelnosti podpory se společným trhem Komisí.

32 Právo Společenství proto nebrání tomu, aby vnitrostátní soud rozhodl ve sporu mezi příjemcem podpory a vnitrostátními orgány, jakým je spor dotčený ve věci v původním řízení, ve kterém se jedná o výši dlužné podpory, a nikoliv o pravidlo pro její poskytnutí.

33 Rozhodnutí vydané vnitrostátním soudem ukončí spor tím, že situaci přiblíží té, která byla zkoumána v rozsudku CELF, kde se jednalo o předčasné provedení podpory, jejíž výše nebyla zpochybněna.

34 Ta pak umožňuje použití zásad stanovených v uvedeném rozsudku v rámci výkladu čl. 88 odst. 3 poslední věty ES.

35 Toto posouzení není v rozporu s výše uvedeným rozsudkem Van Calster a další, na jehož dosah se předkládající soud táže.

36 Tento rozsudek se nevztahuje na situaci příjemců podpory, nýbrž na situaci hospodářských subjektů, kterým bylo se zpětnou platností uloženo zaplacení příspěvků zvlášť určených na financování režimu podpor, a v důsledku toho považovaných za jeho nedílnou část. Ve věcech v původních řízeních, které vedly k vydání uvedeného rozsudku, byly vybírány příspěvky na základě předchozího režimu podpor, který byl prohlášen za neslučitelný, před kladným rozhodnutím Komise o novém režimu podpory nahrazujícím první režim a stanovujícím se zpětnou účinností výběr příspěvků, jakož i započtení těchto posledně uvedených příspěvků vůči těm, které byly skutečně vybrány při provádění dřívějšího režimu podpory.

37 Ve svém rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že čl. 93 odst. 3 Smlouvy o ES (nyní čl. 88 odst. 3 ES) brání za okolností, jako jsou okolnosti věcí v původních řízeních, výběru

příspěvků, které byly uloženy se zpětnou účinností za období předcházející datu kladného rozhodnutí Komise.

38 Soudní dvůr tím pouze konstatoval, že z pohledu třetí strany, které je před vydáním kladného rozhodnutí Komise uloženo finanční plnění, je vrácení uvedeného plnění jediným prostředkem, jak v jejím případě zhojit protiprávnost provedení opatření podpory.

39 Na předložené otázky je tedy nutno odpovědět, že zákaz provedení státních podpor stanovený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES neukládá vnitrostátnímu soudu za okolností, jako jsou okolnosti sporu v původním řízení, povinnost zamítnout návrh příjemce státních podpor týkající se částky těchto podpor dlužné za období předcházející rozhodnutí Komise, kterým byla uznána slučitelnost uvedených podpor se společným trhem.

K nákladům řízení

40 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Zákaz provedení státních podpor stanovený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES neukládá vnitrostátnímu soudu za okolností, jako jsou okolnosti sporu v původním řízení, povinnost zamítnout návrh příjemce státních podpor týkající se částky těchto podpor dlužné za období předcházející rozhodnutí Komise Evropských společenství, kterým byla uznána slučitelnost uvedených podpor se společným trhem.

Podpisy.